

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದು ಘನತೆಯ ಜೀವನ

ಶಿಶು ಸಾರಥಿಯ ಪಯಣ

ಮಮತಾ ಫೋರ್ಸ್ ಮತ್ತು ನೇಹಾ ದಾಸ್

ವಿಶ್ವದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಶೇಕಡಾ 15ರಷ್ಟು ಮಂದಿ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳವರಿದ್ದು, ಇವರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 80ರಷ್ಟು ಜನರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 2011ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 2.21ರಷ್ಟು ಜನರು ಒಂದು ಅಥವಾ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಗೆಯ ನ್ಯೂನತೆಯೊಂದಿಗೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪಂಗಡವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾದ ಮತ್ತು ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗವಾಗಿದೆ. ಅವಕಾಶ ವಂಚಿತ ಪರಿಸರ, ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದೊಳಗೆ ಅವರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿರುವುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಗುವಾಹಟಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶಿಶು ಸಾರಥಿ ಬಹು ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳವರ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕೇಂದ್ರ (Shishu Sarothi Centre for Training & Rehabilitation of Persons with Multiple Disability) ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯು 1987 ರಿಂದಲೇ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದೆ. ಆರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದೇ ಕೋಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಈ ಕೇಂದ್ರವು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಸೆರೆಬ್ರಲ್ ಪಾಲ್ಸಿ (ಸಿ.ಪಿ) (ಮೆದುಳುವಾತ) ನ್ಯೂನತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಕಳೆದ ಮೂರು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದು, ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸಹಜ ಘನತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ಒಂದು ಸಮನ್ವಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಅವರನ್ನು ಸಶಕ್ತರನ್ನಾಗಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಬಲೀಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಇದು, ಮಕ್ಕಳು, ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಪುರುಷರು ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ವೈಕಲ್ಯವುಳ್ಳವರೂ ಸಮಾನ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಘನತೆಯಿಂದ ಬದುಕುವ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ, ಮಾನವ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಮನುಕುಲದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಬದುಕಲು ಸಮನ್ವಯ ಸಮಾಜವೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ವೈಕಲ್ಯವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹಕ್ಕನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾ, ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಿ, ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದ ಹಾಗೂ ಅಡ್ಡಿ-ಆತಂಕರಹಿತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸೇರ್ಪಡೆ ಮತ್ತು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತಾ ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಮೂರ್ತ ರೂಪ ನೀಡಲು ವೃತ್ತಿಪರರ ತಂಡವೊಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹಗಲರುಳಿನಿಂದ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದೆ.

ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆರಂಭದಲ್ಲೆಯೇ ಮತ್ತು ಮೂರರಿಂದ ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಹದಿಹರೆಯದ ವೈಕಲ್ಯವುಳ್ಳವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುವ ಬಹುಮುಖ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಾದರಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರತೆಯು

ಅಡಗಿದೆ. ಬೌದ್ಧಿಕ ನ್ಯೂನತೆ, ಶ್ರವಣ ದೋಷ ಮತ್ತು ದೃಷ್ಟಿ ವೈಕಲ್ಯತೆ, ಮತ್ತು ಬಹು ಸಂವೇದನಾ ನ್ಯೂನತೆ ಹೊಂದಿರುವವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕ ಸಹಾಯ ಬೇಕಿರುವ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಹದಿಹರೆಯದರಿಗೆ ಹಕ್ಕು ಆಧಾರಿತ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಹ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಜೋಡು ಹಾದಿಯ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ (Twin-track approach) ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಜೊತೆಗೆ ಹಕ್ಕು ಆಧಾರಿತ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ನಾವು ಕಾರ್ಯ-ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ಹಕ್ಕಿನ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಯಂಥ ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಾಧಾರಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಸಮನ್ವಯಶಿಕ್ಷಣ

ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯಿದೆ 2009 (Right to Free and Compulsory Education Act-RTE) ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾಯಿದೆ (Rights of Persons with Disabilities Act-RPWD) 2016ರ ಜೊತೆ ಸರಿಯಾಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅನೇಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಘಟಕಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮನ್ವಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಸಮನ್ವಯ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರ (Centre for Inclusive and Vocational Education-CIVE) ಈ ಘಟಕವು, ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನ್ಯೂನತೆ ಹೊಂದಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ರಿವರ್ಸ್ ಇನ್‌ಕ್ಯೂಷನ್ ಫ್ಲೇಗ್ರೂಪ್, ಸುಸಜ್ಜಿತ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ (Information and Communication Technology (ICT) Lab)) ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸಕ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ. ಆಟ ಸಂಸ್ಕೃತಮ್ ಡಿಸಾರ್ಡರ್ (ಸ್ವಲ್ಪನತೆ/ತಂತನತೆ) ಮತ್ತು ಇತರ ವ್ಯಾಪಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು (Pervasive Developmental Disorders) ಹೊಂದಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಾಲಾಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧತಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ, ಸಮನ್ವಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಚಿಕಿತ್ಸಕರು, ಆಪ್ತ ಸಮಾಲೋಚಕರು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಮನ್ವಯ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರದ (ಸಿ.ಐ.ವಿ.ಇ) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಘಟಕಗಳಿವೆ. ಫ್ಲೇಗ್ರೂಪ್ ಯೂನಿಟ್ ಎನ್ನುವುದು 'ರಿವರ್ಸ್ ಇನ್‌ಕ್ಯೂಷನ್ ಕ್ಲಾಸ್' ಆಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ನ್ಯೂನತೆ ಇರುವ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಕ್ಕಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕಲಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸರ್ವತೋಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವ ಸೂಕ್ತ ಸಾಧಿಸಬಹುದಾದ (Developmentally-appropriate) ಮತ್ತು ಮಗು ಕೇಂದ್ರಿತ

ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಕಲಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಘಟಕ (Functional Academic Unit) ಎನ್ನುವುದು, ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸರಾಗವಾಗಿ ನಡೆಸಲು ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠ ಸಹಾಯದೊಂದಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಲು ಅಗತ್ಯ ಓದುವ ಮತ್ತು ಬರೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಅಂಕಿ/ಸಂಖ್ಯಾ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವತ್ತ ಗಮನ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಘಟಕ (Functional Unit) ಎನ್ನುವುದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಯಾವುದೇ ಅಡೆತಡೆ ಇಲ್ಲದೆ ವೃತ್ತಿಪರ ತರಬೇತಿಯತ್ತ ಸಾಗಲು ಬೇಕಾಗುವ ವೃತ್ತಿಪರ ತರಬೇತಿಯ ಪೂರ್ವತಯಾರಿ ಕೌಶಲಗಳು, ಜೀವನ ಕೌಶಲಗಳು ಮತ್ತು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವತ್ತ ಗಮನ ನೀಡುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷ ಬೋಧನಾ ಘಟಕವು (Special Teaching Unit), ಬಹು ಸಂವೇದನಾ ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿ ಕೌಶಲಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಗತ್ಯ ಬೇಕಾದ ಎಳೆಯ ಪ್ರಾಯದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿರಾಮ ಕಲಿಕಾ ಘಟಕ (Leisure Learning Unit) ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಹಾಯದ ಅಗತ್ಯಬೇಕಾದ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಧಿಕ ಬೆಂಬಲದ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಹಾಯ ಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಘನತೆ, ಆತ್ಮಗೌರವ, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಸಮ್ಮತಿಯೊಂದಿಗೆ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮೂಲಭೂತ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ವೃತ್ತಿಪರ ಘಟಕವು (Vocational Unit), ವೈಕಲ್ಯವುಳ್ಳ ಹದಿ-ಹರೆಯದವರು ಸಬಲರಾಗಲು ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಬೇಕಾಗುವ ಕೌಶಲ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಲು ಅವರಿಗೆ ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಪರ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ದೈಹಿಕ ಪುನರ್ವಸತಿ ಘಟಕವು (Physical Rehabilitation Unit) ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಪಕಾಲೀನ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘ-ಕಾಲೀನ ಗುರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅಗತ್ಯತೆ ಆಧಾರಿತ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿ ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೈಲಿಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ ವಾರ ಕನಿಷ್ಠ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ವೃತ್ತಿಪರರಿಂದ ಭೌತ ಚಿಕಿತ್ಸೆ (Physiotherapy) ಮತ್ತು ವಾಕ್ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು (Speech therapy) ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಐ.ಸಿ.ಟಿ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯವು (ಮಾಹಿತಿ, ಸಂವಹನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ) ವೈಕಲ್ಯವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಒದಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಗತ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ನೆರವು ಉಪಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್‌ಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು, ಸಮನ್ವಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಹುಮುಖ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. 2016ರಲ್ಲಿ ರಿವರ್ಸ್ ಇನ್‌ಕ್ಯೂಷನ್ ಅನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಾಲಾಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಖಚಿತ-

ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಮಾಂಟಿಸ್ಸರಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಶಿಕ್ಷಕರು ಜೊತೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಕ್ಕಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಂವಹನ ನಡೆಸುವ ಸಹಜ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಕಣ್ಣು ತುಂಬ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ, ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ವಾಹಿನಿಗೆ ಕರೆತರಲಾಗಿದೆ. ಶಿಶು ಸಾರಥಿಯ ಶಿಕ್ಷಕರು ಈ ಶಾಲೆಗಳ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ಆ ಮಕ್ಕಳು ಸಾಧಿಸಿರುವ ಪ್ರಗತಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಗಾ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಸಮನ್ವಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸುವ ಈ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ದಾಖಲಾತಿ ಪೂರ್ವ ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಪುನಶ್ಚೇತನ ಕಾರ್ಯ-ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. 2018ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಸ್ಸಾಂ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಚಿವಾಲಯದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯುಷ್ ಮಿಷನ್, 'ಜೀವಧಾರಾ ಯೋಜನೆ'ಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ಇದೊಂದು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು, ಶಿಶು ಸಾರಥಿಯ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಅಸ್ಸಾಂನ ಕಾಮರೂಪ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಯೋಗವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಹೊಸ ಉಪಕ್ರಮವು ತುಂಬಾ ಪರಿಣಾಮ-ಕಾರಿಯಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳಿಗೆ ಇದು ಪೂರಕವೆನಿಸಿದೆ ಹಾಗೂ ಸಾವಧಾನತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಸ್ನೇಹಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪರ್ಣ/ಜಪ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ (ಉಸಿರಾಟದ ಅಭ್ಯಾಸ), ಪುನಶ್ಚೇತನ ವ್ಯಾಯಾಮಗಳು ಮತ್ತು ಆಸನಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ವಾರ ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಕಾಲ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯೋಗದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಪೋಷಕರೊಂದಿಗೆ ನಿರಂತರ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪೋಷಕರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

RAISE-NE ((Regional Action on Inclusive Education in the North East)

RAISE-NE ಈಶಾನ್ಯ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು 2016ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಅಸ್ಸಾಂ, ಮಣಿಪುರ, ಮೇಘಾಲಯ, ನಾಗಾಲ್ಯಾಂಡ್ ಮತ್ತು ತ್ರಿಪುರದ ಆಯ್ದು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಸರ್ಕಾರಿ/ಸರ್ಕಾರಿ ಅನುದಾನಿತ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಇರುವ ಸಮನ್ವಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕುರಿತು ಸರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನದ (ಎಸ್.ಎಸ್.ಎ) ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿ-ಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಂಬಂಧ ಶಿಶು ಸಾರಥಿಯು ಕಾಮರೂಪ್ (ಮಹಾನಗರ) ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 5 ಎಸ್.ಎಸ್.ಎ ಶಾಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿದೆ ಹಾಗೂ ಇನ್ನೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ತನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೃದ್ಧಿ, ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆ, ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ರೂಪುಗೊಳಿಸುವುದು ಜೊತೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರ ತರಬೇತಿ, ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ವಿಧಾನಗಳಿಗಾಗಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ವಿನ್ಯಾಸ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸಮನ್ವಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಹೊಂದಿದೆ.

ಸ್ವರ್ಣ ಘಟಕ

ಈ ಘಟಕವು ಶ್ರವಣ ಮತ್ತು ದೃಷ್ಟಿ ದೋಷ (ಡಿ.ಬಿ) ಇರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯತೆ ಆಧಾರಿತ ಸಮಗ್ರ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇದೊಂದು ಅಸಾಧಾರಣ ವೈಕಲ್ಯತೆಯಾಗಿದ್ದು, ದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಶ್ರವಣ ದೋಷ (Deaf-blindness -Db) ಹಾಗೂ ಬಹು ಇಂದ್ರಿಯ ದೋಷಗಳ (Multi-Sensory Impairment -MSI) ಸಂಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ದೋಷವು ೦೫೦೦ 4೦೦ ವಯೋಮಾನದವರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸೆನ್ಸ್ ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಶನಲ್ ಇಂಡಿಯಾದ (Sense International India) ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಸಲುವಾಗಿ 2015ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ಸಾಂನ ಎರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಆಪ್ತ ಸಮಾಲೋಚನೆ, ಪೋಷಕರ ತರಬೇತಿಯೊಂದಿಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು, ಶ್ರವಣ ಸಾಧನಗಳು ಮತ್ತು ಬ್ರೈಲ್ ಕಿಟ್‌ಗಳಂತಹ ಸಹಾಯಕ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮನೆ ಆಧಾರಿತ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಈ ಘಟಕವು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಭಾಗ (Human Resource Development Department)

ಈ ಹೆಚ್.ಆರ್.ಡಿ.ಯು, ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಪುನರ್ವಸತಿ ವೃತ್ತಿಪರರ ತಂಡವನ್ನು ರಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಪುನರ್ವಸತಿ ಮಂಡಳಿಯು (Rehabilitation Council of India-RCI)-ಅಂಗೀಕರಿಸಿರುವ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯ-ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಭಾಗವು, ಸೆರೆಬ್ರಲ್ ಪಾಲ್ಸಿ (ಮೆದುಳುವಾತ) ಇರುವ ಮಕ್ಕಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಪೋಷಕರಿಗೆ ಅಲ್ಪಕಾಲೀನ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಿತು. 2003ನೇ ಇಸವಿಯಿಂದ ವಿವಿಧ ಆರ್.ಸಿ.ಐ ಅಂಗೀಕೃತ ಕೋರ್ಸುಗಳು (ಕ್ರಾಸ್ ಡಿಸೆಂಬಲಿಟಿ ಮತ್ತು ಸಮನ್ವಯ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲ ಸುಧಾರಿತ ಸರ್ವಿಫಿಕೇಟ್ ಕೋರ್ಸು), ಡಿಪ್ಲೊಮಾ (ಡಿ.ಎಡ್. ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಣ - ಸೆರೆಬ್ರಲ್ ಪಾಲ್ಸಿ) ಮತ್ತು ಪದವಿ ಮಟ್ಟದ ಕೋರ್ಸುಗಳನ್ನು (ಐ.ಎಡ್. ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಣ - ಬೌದ್ಧಿಕ ನ್ಯೂನತೆ) ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆರ್.ಸಿ.ಐ ಅಂಗೀಕೃತ ಫೌಂಡೇಶನ್ ಕೋರ್ಸುಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಅನೇಕ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ವೈಕಲ್ಯವುಳ್ಳವರ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ನ್ಯಾಶನಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್‌ನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಆರೈಕೆದಾರರ ತರಬೇತಿಗಾಗಿ ಮನೆ ಆಧಾರಿತ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಶಿಶು ಸಾರಥಿಯು, ವೈಕಲ್ಯವುಳ್ಳವರ ಕುರಿತ ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವೃದ್ಧಿ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ವೈದ್ಯರು, ದಾದಿಯರು, ಆರ್.ಎಂ.ಎಸ್.ಎ, ಎಸ್.ಎಸ್.ಎ, ಐ.ಸಿ.ಡಿ.ಎಸ್, ಆಶಾ ಮತ್ತು ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯ-ಕರ್ತೆಯರು ಸೇರಿದಂತೆ 5000ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರನ್ನು ತಲುಪಿದೆ.

ಭಾರತಿ ಇನ್‌ಫಾಂಟಲ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (ಐ.ಐ.ಎಸ್.ಪಿ)

ಶಿಶು ಸಾರಥಿಯು ಭಾರತಿ ಇನ್‌ಫಾಂಟಲ್ ಆಮಿಟೆಡ್‌ನ ಸಿ.ಎಸ್.ಆರ್. ವಿಭಾಗದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಭಾರತಿ ಇನ್‌ಫಾಂಟಲ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (ಐ.ಐ.ಎಸ್.ಪಿ)ದ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಎಂಟು ಈಶಾನ್ಯ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ,

ಪ್ರತಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾದ ಸಹಭಾಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ 2016ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಈಶಾನ್ಯ ಭಾರತದ ಸುಮಾರು 195 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, ವಿವಿಧ ಕೋರ್ಸುಗಳು ಮತ್ತು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಇತರ ಚಿಕಿತ್ಸಕ ಕ್ರಮಗಳು

ಆರಂಭಿಕ ಚಿಕಿತ್ಸಕ ಕ್ರಮ ಶಿಶು ಸಾರಥಿಯು 1987ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭಗೊಂಡ ದಿನದಿಂದಲೇ ಆರಂಭಿಕ ಚಿಕಿತ್ಸಕ ಕ್ರಮ ಘಟಕವನ್ನು (Early Intervention Unit -EIU) ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸುಮಾರು 50 ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಚಿಕಿತ್ಸಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದ್ದು, ಈಶಾನ್ಯ ಭಾರತದ ಸಾವಿರಾರು ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಲುಪಲಾಗಿದೆ. ಈ ಘಟಕವು, ಶಿಶುಗಳು, ಅಧಿಕ ಅಪಾಯ ಹೊಂದಿರುವ ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ವಿಳಂಬಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹಂತಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮತ್ತು ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮನೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಆರಂಭದಲ್ಲೇ ನ್ಯೂನತೆ ಪತ್ತೆಹಚ್ಚುವಿಕೆ, ತಪಾಸಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಮಗುವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕುರಿತು ನಡೆಸಲಾದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಮೊದಲ ಆರು ವರ್ಷಗಳು ಪ್ರತಿ ಮಗುವಿನ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಅಪಾಯದಲ್ಲಿರುವ ಅಥವಾ ಒಂದು ಅಥವಾ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನ್ಯೂನತೆಗಳಿಗೆ ಈಡಾಗಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇಂತಹ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಪ್ರಸವ ಪೂರ್ವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಅಕಾಲಕ ಜನನ, ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಕಡಿಮೆ ತೂಕ, ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ, ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮತ್ತು ರೋಗಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರ ಅಂಶಗಳು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕುರಿತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ.

ಇಂತಹ ಸೇವೆಗಳು ಸಕಾಲಿಕ ಚಿಕಿತ್ಸಕ ಕ್ರಮವನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಕುಂಠಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಮಕ್ಕಳು: ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿ/ಬೌದ್ಧಿಕ, ಸಮಗ್ರ ಚಲನೆ, ಸಮಾಜೋ ಭಾವನಾತ್ಮಕ, ಸಂವಹನ, ಇವುಗಳೆಲ್ಲವು ಅವರ ಜೀವನದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಬಹುದು ಹಾಗೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿ-ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೇ ಅವರು ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಪ್ರತಿ ಮಗುವಿನ ದೊಡ್ಡ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕ ಸ್ನಾಯುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು, ಬೌದ್ಧಿಕ/ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು, ಗ್ರಹಿಕೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳಿಸುವ ಭಾಷೆಯ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು, ಆಟದ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ಮಗುವಿನ ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಗುರುತಿಸಲು ಹಾಗೂ ಅದೇ ರೀತಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಮಗುವಿನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಲ್ಪಕಾಲೀನ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಗುರಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆ ಪೋಷಕರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮನೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ತನಕ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ, ಕುಟುಂಬಗಳ ಅನುಕೂಲತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಅಥವಾ ಮಾಸಿಕ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಅವರು ಸಾಧಿಸಿರುವ ಮುನ್ನಡೆ ಕುರಿತು ಅವಲೋಕನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಗತ್ಯತೆ ಆಧಾರಿತ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೆ ಏರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಫಿಸಿಯೋಥೆರಪಿ, ವಾಕ್ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಣ ಸೇರಿವೆ. ಆಟದ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರೇರಣೆ ಮತ್ತು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಲು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮೂರು ಬಾರಿ 'ಪ್ರೀ ಪ್ಲೇ ಸ್ಟಿಮ್ಯುಲೇಶನ್' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಆರಂಭಿಕ ಚಿಕಿತ್ಸಕ ಕ್ರಮ ಘಟಕದ (Early Intervention Unit) ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ಶಿಶು ಸಾರಥಿಯ ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಇನ್‌ಕ್ಯೂಸಿವ್ ಅಂಡ್ ವೋಕೇಶನಲ್ ಯೂನಿಟ್, ಸ್ಪರ್ಶ ಘಟಕ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ-ವೃತ್ತಿ ತರಬೇತಿ ಘಟಕದ ಮಗುವಿನ ಪ್ರಗತಿ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಗತ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ರೋಗ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ರೋಗನಿರ್ಣಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಾದ ಬಿ.ಇ.ಆರ್.ಎ ಮತ್ತು ದೃಷ್ಟಿ ದೋಷಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ಬಳಿ ಕಳುಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೈ/ಮೂಳೆಕಾಲು ಪಟ್ಟಿ, ಹಿಮ್ಮಡಿ ಪಾದದ ಸಾಧನ, ಸೊಂಟ-ಮೂಳೆಕಾಲು-ಹಿಮ್ಮಡಿ-ಪಾದದ ಸಾಧನ, ಮೂಳೆಕಾಲು-ಹಿಮ್ಮಡಿ-ಪಾದದ ಸಾಧನ, ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದ ಶೂಗಳು ಮುಂತಾದ ಸಹಾಯಕಗಳು, ಸಾಧನಗಳು ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಪ್ತ ಸಮಾಲೋಚನೆ

ಆಪ್ತ ಸಮಾಲೋಚನಾ ಘಟಕವು ಪೋಷಕರಿಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಮಾನಸಿಕ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಆಪ್ತ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಮಗುವಿನ ನ್ಯೂನತೆಯ ಕಾರಣ ಪೋಷಕರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಮತ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅವರನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಅವರ ಮಗುವಿನ ವೈಕಲ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪೋಷಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಆರೈಕೆದಾರರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲು ಈ ಘಟಕವು ಕಾರ್ಯ-ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಅವಕಾಶವಿದ್ಯೋ ಅಲ್ಲ ಸಮನ್ವಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವು ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ವಿಸ್ತರಣೆ (Outreach) ಶಿಶು ಸಾರಥಿಯು, ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅಸ್ಥಾನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಣೆ (Outreach) ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಅವರ ತಪಾಸಣೆ ನಡೆಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರಸವಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಪ್ರಸವ ನಂತರದ ಅಪಾಯದ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. 2014ರಲ್ಲಿ ಗೋಲ್ಡಾರ್ಡ್‌ನ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯದ ಸದಸ್ಯರ ವಿನಂತಿಯ ಮೇರೆಗೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರೀತರ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದರ(ಎನ್.ಜಿ.ಒ) ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಸಾಪ್ತಾಹಿಕವಾಗಿ ಆರಂಭಿಕ ಚಿಕಿತ್ಸಕ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸೇವೆಯು ಈಗಲೂ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಈ ಸಾಪ್ತಾಹಿಕ ಭೇಟಿಗಳ ಮೂಲಕ ನಾವು ಗೋಲ್ಡಾರ್ಡ್ ಮತ್ತು ಇತರ ನೆರೆಯ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮೇಘಾಲಯದ ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿನ 600ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಲುಪಿದ್ದೇವೆ.

ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಮರ್ಥನೆ

ಶಿಶು ಸಾರಥಿಯು ವೈಕಲ್ಯವುಳ್ಳವರ ಕಾನೂನು ಘಟಕ-ಈಶಾನ್ಯ (ಡಿ.ಎಲ್.ಯು-ಎನ್.ಈ) ಮೂಲಕ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು, ಕಾನೂನಿನ ನೆರವು, ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸುವುದು, ಮತ್ತು ಇದರ ನೀತಿನಿಯಮಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮೂಲಕ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಮರ್ಥನೆ, ಕ್ರಿಯಾವಾದ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳವರ ಕಾನೂನು ಘಟಕವು ಎಲ್ಲಾ ಈಶಾನ್ಯ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಜನರ ಸಂಸ್ಥೆ (ಡಿ.ಪಿ.ಒ), ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮತ್ತು ವೈಕಲ್ಯವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹಕ್ಕು ಕಾಯಿದೆ, 2016ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಇತರರ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಸಂವೇದನಾಶೀಲ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳು ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾಹಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ (ಐ.ಇ.ಸಿ) ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳವರ ಮತ್ತು ಆರ್.ಪಿ.ಡಬ್ಲ್ಯು.ಡಿ ಕಾಯಿದೆ, 2016ರ ಕುರಿತು ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಕ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ರಾಜ್ಯ, ಪ್ರಾಂತೀಯ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಥಾನ ಸರ್ಕಾರದ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯು ಇದರ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಪಡೆದಿದೆ. ಇದು ಭಾರತದಲ್ಲೆಯೇ ಮೊದಲ ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿದೆ.

ಸಂಶೋಧನೆ

ಶಿಶುಸಾರಥಿಯು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವೈಕಲ್ಯವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು, ನ್ಯೂನತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲಾದ ದತ್ತಾಂಶಗಳು ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿದೆ.

ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ (ಅಂಗ ಸಮಾನತೆ, ಶುದ್ಧ ನೀರು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ಯೋಗ್ಯ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿ) ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅಸ್ಥಾನ ಚಿರಾಂಗ್ ಮತ್ತು ಕೊಕ್ರಜಾರ್ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಲು ಒಂದು ಎಸ್‌ಡಿಜಿ ವೈಕಲ್ಯ ಪತ್ತೆ ಸಾಧನವನ್ನು (Disability tracker) ಎಸ್.ಡಿ.ಜಿ ರೂಪಿಸಲು, ಶಿಶು ಸಾರಥಿಯು ವಾಲಂಟರಿ ಸರ್ವಿಸಸ್ ಓವರ್‌ಸೀಸ್ (ವಿ.ಎಸ್.ಒ) ಜೊತೆ ಸಹಯೋಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ, ಶಿಶು ಸಾರಥಿಯ ಪ್ರಯಾಣವು ಮಿಶ್ರ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದೆ.ಅನೇಕ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಕಂಡರೂ, ಮೀಸಲಾಗಿರುವ ವೃತ್ತಿಪರ ತಂಡವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುರಿಯೆಡೆಗೆ ತಲುಪಲು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಯಾಣವು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜವು ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ಮತ್ತು ಸಂಭ್ರಮಿಸುವ ಮತ್ತು ವೈಕಲ್ಯವುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಘನತೆಯ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಕನಸನ್ನು ಹೊತ್ತು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಿದೆ.

ಮಮತಾ ಘೋಷ್ ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು 2006 ರಿಂದ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಜೊತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಸ್ಪಾನ್ಸಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿ ಆಫ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಷ್ಟು ಕಾಲ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ನಂತರ ಇವರು 2015ರಲ್ಲಿ ಶಿಶು ಸಾರಥಿಗೆ ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಸ್ಟೆಷಲ್ ಎಜುಕೇಶನ್‌ನ ಸಂಯೋಜಕರಾಗಿ (ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರ) ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಇವರು ಆರ್.ಎ.ಐ.ಎಸ್.ಇ-ಎನ್.ಇ (ರೀಜನಲ್ ಆಕ್ಷನ್ ಫಾರ್ ಇನ್‌ಕ್ಯೂಸಿವ್ ಎಜುಕೇಶನ್-ನಾರ್ತ್ ಕೇನ್ಡ್ರ) ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಶಿಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಸಂಯೋಜಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಇತರ ಆಸಕ್ತಿಯ ವಿಷಯಗಳೆಂದರೆ ಓದುವುದು, ಬರೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ. ಅವರನ್ನು mamta.ghosh@gmail.com ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು.

ಗುವಾಹಟಿಯ ಶಿಶು ಸಾರಥಿಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುವ ನೇಹಾ ದಾಸ್, ದೆಹಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸೇಂಟ್ ಸ್ಟೀಫನ್ಸ್ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಮುಂಬಯಿಯ ಟಿ.ಐ.ಎಸ್.ಎಸ್.ನಿಂದ 'ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯ' ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಅಂಗ, ಗುಣಾತ್ಮಕ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ವೈಕಲ್ಯ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವವಿದೆ. ಅವರನ್ನು dasheha8815@gmail.com ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು.

ಅನುವಾದ: ಮೆಲ್ಬನ್ ಮೆಂಡೊಂಕಾ | ಪರಿಶೀಲನೆ: ಲತಾ ಕೆ ಸಿ